

Durmuş Hocaođlu

Tarih ve Yapay-Sanal Tarih

Yeniufuk., 03 Temmuz 1997., Perşembe., s.15

Durmuş Hocaođlu, *Yeniufuk* Yazıları Sıra No: 06

Türk intelijansiyasının en büyük zaafiyet alanlarından birisinin “**tarih bilinci**” olduğunu söylemek haddini aşan bir iddia olarak algılanmamalıdır. Bu zaafiyet maalesef bir hakikattir ve gerçek anlamda bir entellektüel problemi olmak durumundadır.

Tarih bilinci zaafiyetini kalın çizgilerle iki ana sebebe indirgemek mümkündür: Felsefesizlik ve İdeolojizm.

Felsefesizlik, başlı-başına, bizim medeniyetimizin en derin, en köklü ve en sistematik problemimiz olmak mevkiindedir. Felsefe’den mahrumiyet, hemen-hemen her hususta olduğu gibi Tarih üzerinde de derinlemesine (müteemmilane, cogitif) düşünmemizi engellemektedir. Bunun sonucunda, bir bilim olarak Tarih (Tarih Bilimi, Historia Rerum Gestarum) **arkivizm** ve **kronolojizm** basitliğine indirgenmekte, bir varlık olarak Tarih (Tarihsel varlık, Res Gestae) de adetâ bir efsaneler yumağı, bir mitoloji haline dönüşmektedir.

İdeolojizm ise, Tarihsel Varlık Alanı’nın, hiç sorgulanmadan doğruluğuna kesin olarak inanılan ‘belirli’ bir katı (rijid) ideoloji gözlüğü arkasından ‘belirli’ bir görüntüsünü vermektedir. Bu “ideoloji gözlüğü”nün en temel işlevi, Tarih hakkında bir “sanal gerçeklik” duygusu yaratmak; bakılan şeyin - yani Tarih’in - kendi gerçekliği içerisindeki gerçek görüntüsünü değil, gözlük tarafından nasıl görülmesi dizayn edilmişse öyle görülmesini sağlayan, çarpıtılmış, deforme bir **Yapay ve Sanal Tarih** yaratmaktır.

Bir varlık alanı olarak Tarih, zaten, bütün varlık alanları içerisinde en zor nüfuz edilebilenlerden birisidir. Bu itibarla da Tarih’in bir bilim olup-olamayacağı, tarih felsefesinin en tartışmalı konularından birisini oluşturur. Bu yetmezmiş gibi, Tarih’e bir de bir ideolojinin gözlüklerinin arkasından bakıldığında o artık değil bir “bilim” değil bir “disiplin” olma şansını dahi kaybetmektedir.

Zira, böyle bir durum, kısaca “yaşanmış geçmiş” olarak tanımlanan Tarih’i hemen ideolojik mevzilere çekmekte ve “red-kabul” kategorizasyonuna göre şekillenmiş bir cepheleşme ortaya çıkmaktadır.

Yapay ve Sanal Tarih anlayışının irdelenmesi sıkıcı bir tarih felsefesine girmek demek olduğu için bundan imtina ederek, onun yerine, bu zihniyetin pratikteki olumsuz sonuçlarını kalın çizgilerle iki maddede hulasa etmekle kifafi nefis edeceğiz:

1: Tarih, kendi gerçekliğinden bilinçli olarak koparılmakta ve yeniden yapay olarak inşa edilmekte, kendisinin dizayn edildiği ideolojik şablonlara göre de ya kutsanmakta ya da lânetlenmektedir. Bu ise, **Kutsanmış Tarih** ve **Lanetlenmiş Tarih** anlayışları yaratmaktadır.

2: Tarih anlaşılamaz hale geldiği için ondan pratik sonuçlar çıkarılması da imkânsızlaşmaktadır. Bu pratik sonuçların en önemlisi ise, Tarih'ten ders ve ibret alınmasının imkânsızlaşması ve, Tarih'in aynı zamanda günümüzü de aydınlatıcı niteliğinin ortadan kalkması olmaktadır. Zira, her sosyal olayın ve/veya olgunun kökleri bir şekilde Tarih'tedir. Yani, sosyal olgular ve/veya olaylar, Tarih'ten soyutlanarak bağımsız kompartmanlar şeklinde tek başlarına mütalea edilemezler. Tarih'ten kopukluk, olaylar ve olgular bütünselliğinin parçalanmasına, bu da, günümüzün anlaşılmasının zor, hattâ çok kereler imkânsız hale gelmesine yol açmaktadır.

Bu konuda mebzul miktarda somut örnek mevcuttur; onlara ayrıca temas etmek gerekecektir.

